

πασχες, και δέν ητο ελπίς να αναλάβης, είπα τόσω καλήτερα, αν άποθάνης. Συγχώρησόν μοι την αντι-χριστιανικήν ταύτην σκληρότητα· διότι ήδη πέποιθα ότι τό παρά σοῦ πραχθέν ὑπάρχει δικαίον. Σε παρακαλώ να μοι συγχωρησης ότι σε εξέλαβον ως ζηλωτην του Hobbs, οτι είχαν κακάς ιδέας περί σου και διετε- λοναν ότι δέφθειρες την βίβλαν της ήθικης διά τους ερώματους, τό όποιον περιέλαβες εις τό περί ιδεών σου γράμα σου και εσκόπευες να αναπτύξης διά νεω- τερου άλλου. Ζητώ όμοίως συγγνώμη προσέτι ότι είπα και διενόθηην ότι ήθελες να μοι πωλήτης εν επαγγελ- με (μίαν θέσιν) και να με περιπλέξης.

ώστε αυτή επέτάχυνε μόνον την καταστροφήν του δραματιου.

Πρός τον Κ. Πεπύς γραμματέα του Ναυαρχείου.

13 Σεπ. 1693.

Αφ' ου ο Κ. Μίλλιγκτων μοι ενεχειρίσασκε την επί- στολήν σου, με παρεκίνησε να Σε ιδώ οτε το τελευ- τατον απήλθον εις Λονδίνον. Και κατ' αρχάς μεν απει- ποιούμη, τούτο, υστερον όμως υπενέδωκα μη διαλογι- ζόμενος τι έπραττον· επειδή θλίβομαι πολύ δια την ταραχήν, όπου ευρίσκομαι, ουτε έπραγον, ουτε εκοιμή- θην· ως πρέπει πρό μηνών, ουτε έχω πλέον την πρώ- την του νοου μου κατάστασιν· θθεν αισθάνομαι ότι πρέπει να αποχωρισθώ εκ της κοινωνίας σου, και να μη ιδώ πλέον ουτε Σε, ουτε άλλον ουδένα εκ των αρχαίων φίλων μου· θέλω μόνον να τους αφήσω ήσύ- χους. Συγχώρησόν μοι αν είπα ότι ήθελον να Σε ιδώ έτι άπαξ.

Διατελώ ταπεινός και ευπειθέστατος θεράπων

NEYTON.

Ο δε Μίλλιγκτων έγραφε προς τον Κ. Pepys.

Οκιοθεν και πριν τον έρωτήσω, ο Νεύτων μοι εί- πεν ότι έγραψεν άλλόκοτον τινα επιστολήν και ανηρώγει ένεκα τούτου· είπε δε προσέτι ότι έπασχε νόσον, ήτις ετάραξε πολύ την κεφαλήν του και έμενεν άγρευτος πρό πέντε ήδη νυκτών. Τούτο με παρεκάλει να Σοι δη-λώσω ζητών συγγνώμη εξ ονόματός του και εβαίωσεν Σε ότι αισχύνεται φανείς τοσοῦτον σκαιός προς άνθρω- πον, τον όποιον σέβεται κτλ.

Η διανοητική νόσος του Νεύτωνος φαίνεται ότι δέν ητο συνεχής· ουδέποτε προσέτι ο Νεύτων εφάνη έντε- λώς φρενήρης, καθώς μαρτυρεί ο Μίλλιγκτων και άλλαι, άλλ' ως καταγίς μεγάλη επαναλαμβανομένη ή νόσος άφρινε σημεία νέας φθοράς πάντοτε εις την ευρύχωρον της διανοίας του επικράτειαν, όπου άλλοτε εβασιλευεν ή γαλήνη και νημεμία.

Ο Bentley έγραψε προς τον Νεύτωνάπιστολάς τινος ζητών να μάθη, αν ή θεωρία της βαρύτητος ητο νόμος εξηγών πάντα τα ουράνια φαινόμενα ως ιδιότης εμφυτος της υλης· ο δε μέγας άνηρ έγραψε τέσσαρας επιστο- λάς, όπου εσπούδαζε να αποδείξη ότι ο νόμος της συνολκής εν μόνον μέρος των φαινομένων εδύνατο να εξηγήση, και τό ελάχιστον, και ότι έρχόμεθα πάντοτε εις μέρος τι, όπου ή γεωμετρία αναγκάζεται να υπο- χωρήση εις τον Θεόν.

Θέλομεν εκθέσει εις τό ακόλουθον τεύχος τον περι- τούτου συλλογισμόν του άθανάτου Νεύτωνος, όστις υπέρ πάντα άλλον ανεγνώριζε και ωμολόγει την ανα- καίαν υπαρξιν του Θεου, την όποιαν άπλοι ιδεολό- γοι όσον ο Κάντιος, Χέγκελ και Σέλιγγ έτόλμησαν άπονενοημένως να άρνηθώσι σαλεύοντες όσον τό έπ' αυτοίς ως φρενήρεις τιτάνες ουχι μόνον της κοινωνίας, αλλά και του φυσικού των όντων συστήματος τά θε- μέλια.

Ο ταπεινός και δυστυχής υπηρέτης σου

NEYTON.

Δυστυχής! ο περικλεής και άθάνατος Νεύτων· ώ- ριον έπρεπε τρώντι να πάσχη οτε απέδιδεν εις έαυ- τον τό επίθετον τούτο.

Ο Λώκ άπών τότε εκ του Λονδίνου άμα έλαβε την επιστολήν ταύτην εταράχθη και έσπευσε να παραου- ήρη τον δυστυχη Νεώτωνα διά την φιλιαν του, εξήτησε δε και την άδειαν να υπαγην να τον ιδη. Αλλά ο Νεύ- των αντι να δεχθη την πρόσκλητην ταύτην, έσπευσε να εβιάσθη τον φίλον του ότι ή νόσος του ητο περιστα- τική, και έδειξε πόσον εροβείτο μήπως ο Λώκ υπενόησε την αληθή αιτίαν. Διότι επανερχόμενος εις έαυτον προς όραν ήτχύνετο να φανη εις τον κόσμον και προς τους φίλους του γυμνός ήδη της άτομικής του αξιο- πρεσίας. Τίς άλλος εδύνατο να έχη δικαιότερον την φιλοτιμίαν ταύτην παρ αυτον, όστις έπρεπε να καυχά- ται διά την μεγαλοφυίαν του; Τίς άλλος εξήλθε το- σούτω πρωτίμως εκ του παραδείσου της διανοίας, όπου ήρτε τοσοῦτον χρόνον και εξέπεσε πάλιν εις την γην ταπεινός και εις τους άλλους ανθρώπους, όσοι δουλο- υπηρέτες τον θαύμαζον;

Πρός τον Λώκ.

Κύριε.

Τον τελευτατον χειμώνα κοιώμενος συχνάκις πλη- ρών της εστίας μου, συνειόσα φακώς να κοιώμαι, και νόσος επιδημική εις Λονδίνον κατά τό τελευτατον έτος με ήλλόιωσε τότον, ώστε οτε σοι έγραψα δέν ήχον κοιμηθη δεκαπέντε ολοκλήρους ήμέρας. Ένθυ- νάμαι μόνον ότι σοι έγραψα, αλλά δέν ένθυμοῦμαι πτωχώς· τί σοι είπα περί του βιβλίου σου! Αν μοι πάλιν αντίγραφον της περικοπής εκείνης, θέλω σοι την έγγραμην έσωσ.

Ταπεινόνατος θεράπων σου

ΙΣ. ΝΕΥΤΩΝ.

Έπιεῦθεν καταφαίνεται σαφεστέρα όπως οὖν ή αρχή της νόσου. Αί άλλης επιστολής ο Νεύτων επιθυμεί την απομό- νωσιν και την ερημίαν· υπερφαινεί δε· ότι ήρχισε να έγγραμην τινάς μηνάς πρό του συμβεβηκότος της πυρκαϊάς.